

Handläggare
Pia Modin
Telefon: 08 508 25618**Till**
Socialnämnden

Kartläggning av våld i nära relationer i Stockholms stad

(1 bilaga)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens redovisning av den kartläggning av våld i nära relationer som genomförts i Stockholms stad.

Gillis Hammar
FörvaltningschefFredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Socialförvaltningen har låtit genomföra en kartläggning av våld i nära relationer i Stockholm stad för att få en uppfattning om våldets omfattning, uttryck och eventuella samband med bakgrundsfaktorer. En enkätundersökning har genomförts bland 7000 stockholmare, både kvinnor och män. Frågorna handlar om partnervåld och omfattar olika former av våld; psykiskt, fysiskt och sexuellt.

Resultatet visar att 41 procent av kvinnorna som har eller har haft ett parförhållande någon gång utsatts för någon typ av våld. Motsvarande siffror för män är 28 procent. Dessa siffror är nedbrutna på olika våldsformer (alltifrån verbala kränkningar till fysiskt och sexuellt våld) och per stadsdelsnämndsområde.

Bakgrund

Stockholms stad antog i april 2012 ett program om kvinnofrid – mot våld i nära relationer. I samband med detta framfördes att en kartläggning ska göras om våld i nära relationer. Syftet med kartläggningen var att få kunskap om hur många kvinnor respektive män i Stockholms stad som utsatts för våld av en partner eller före detta partner, våldets uttryck samt eventuella samband med bakgrundsfaktorer. Kartläggningen ska ligga till grund för planering av stadens arbete mot våld i nära relationer.

Uppdraget att genomföra kartläggningen tilldelades Markör Marknad och Kommunikation AB efter en andra konkurrensutsättning under Stockholms stads ramavtal för undersöknings- och utredningstjänster.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats av avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Ärendet

Teknisk beskrivning

Kartläggningen genomfördes med en kvantitativ ansats och datainsamlingen skedde primärt med hjälp av postala enkäter. De postala utskicken kompletterades med inloggningsuppgifter så att respondenterna även kunde besvara enkäten via internet. Inom ramen för undersökningen har en postal påminnelse skickats. I datainsamlingens slutskede har telefonpåminnelser och telefonintervjuer använts i syfte att ytterligare öka svarsfrekvensen.

Frågorna i enkäten är desamma som i Brottsförebyggande rådets frågemodul om ”Konflikter och brott i parrelationer” som utgör en del i Nationella trygghetsundersökning (NTU) 2013. Enkäten finns med i bifogade rapport.

Undersökningens målpopulation utgörs av personer – både män och kvinnor - i åldern 16-79 år som är mantalsskriva i Stockholms stad. Urvalet stratifierades för att resultaten för respektive stadsdelsområde skulle vara befästa med lägsta möjliga felmarginal. Den totala urvalsstorleken beslutades till 7 000 personer fördelade med 500 personer per stadsdelsnämndsområde. Vid databearbetningen har resultatet viktats med hänseende på kön,

ålder och stadsdelsområde för att det slutgiltiga resultatet ska vara representativt för hela målgruppen. Den demografiska bilden i undersökningen speglar således befolkningsstrukturen i Stockholms stad.

Datainsamlingen pågick under totalt nio veckor, från 22 maj till 23 juli 2013. Den totala svarsfrekvensen uppgick till 51 procent, 3568 respondenter. Svarsfrekvensen var närmare tio procentenheter högre bland kvinnor än bland män. Den vanligaste bortfallsorsaken var att personen inte var möjlig att nå varken via post eller telefon.

I utskicket av enkäten fanns information om till vem en person som är/har varit utsatt för våld kan vända sig för att få råd och stöd.

Sammanfattning av resultaten i undersökningen

Enkätfrågorna riktar sig till personer som har, eller har haft, ett parförhållande som varat minst en månad. Med parförhållande menas ett förhållande som bygger på kärlek mellan en kvinna och en man, mellan två kvinnor eller två män. Frågorna handlar om sådant som kan ha inträffat i det nuvarande förhållandet, i tidigare förhållanden eller efter att ett förhållande tagit slut.

Frågorna belyser åtta olika typer av våld, alltifrån verbala kränkningar till fysiskt och sexuellt våld. Fysiskt våld är uppdelat i "lindrigare" (t.ex. knuffat, gett örfil, kastat saker) och grövre, (t.ex. gjort illa med föremål, sparkat, slagit med knytnäve). Sexuellt våld innebär dels sexuell handling mot någons vilja, dels sexuellt tvång. För varje våldsuttryck får respondenten svara på om hon/han

- någon gång varit utsatt från en partner eller f.d. partner
- var utsatt under förra året, d.v.s. 2012 och
- hur ofta hände det under förra året, t.ex. varje dag eller nästan varje dag, någon gång per vecka, någon gång i månaden.

Resultaten i tabell 1 – 3 nedan avser den totala befolkningen i Stockholms stad. Undersökningspopulationen har viktats med avseende på kön, ålder och stadsdelsförvaltning för att säkerställa att undersökningspopulationen med hänseende på dessa demografiska faktorer ska vara representativ för målpopulationen (personer i åldern 16-79 år som är mantalsskriva i Stockholms stad).

Tabell 1. Har det någon gång hänt att en partner eller f.d. partner utsatt dig för.....

Fråga	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Upprepade verbala kränkningar	96000	29%	50000	16%	146000	23%
Inskränkningar i personliga autonomin	50000	15%	29000	9%	79000	12%
Hot så att du kände dig rädd	63000	19%	14000	4%	77000	12%
Stalkning och trakasserier	39000	12%	17000	5%	56000	9%
Fysiskt våld (t.ex. knuffar, örfil, kastar saker)	71000	22%	42000	13%	113000	18%
Grövre fysiskt våld (t.ex. sparkar, slag med knytnäve)	30500	9%	17000	5%	47000	7%
Sexuell handling mot din vilja	35500	11%	5500	2%	41000	6%
Grövre sexuellt våld	20000	6%	2000	1%	22000	3%

Tabell 2. Hände det någon gång under förra året (2012) att en partner eller f.d. partner utsatte dig för.....

Fråga	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Upprepade verbala kränkningar	31000	9%	23000	7%	54000	8%
Inskränkningar i personliga autonomin	10000	3%	10000	3%	20000	3%
Hot så att du kände dig rädd	9000	3%	3000	1%	12000	2%
Stalkning och trakasserier	6000	2%	4000	1%	10000	2%
Fysiskt våld (t.ex. knuffar, örfil, kastar saker)	8000	2%	9000	3%	17000	3%
Grövre fysiskt våld (t.ex. sparkar, slag med knytnäve)	2800	1%	2800	1%	6000	1%
Fick du sådana skador att du måste uppsöka läkarvård		39%		15%		27%
Sexuell handling mot din vilja	3000	1%	1200	0,4%	4000	1,0%
Grövre sexuellt våld	2000	1%	400	0,1%	2300	0,4%
Oro för hot trakasserier, våld, sexuellt tvång under 2012	10000	25%	4000	10%	14000	19%

Tabell 3. Hur ofta hände det under förra året?

Nedan redovisas de som utsattes någon gång per vecka.

Fråga	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Upprepade verbala kränkningar	7000	0,6%	4000	1,0%	11000	2,0%
Inskränkningar i personliga autonomin	2000	0,2%	808	0,3%	3000	0,4%
Hot så att du kände dig rädd	700	0,2%			700	0,1%
Stalkning och trakasserier	700	0,2%			700	0,1%
Fysiskt våld (t.ex. knuffar, örfil, kastar saker)	600	0,2%			600	0,1%
Grövre fysiskt våld (t.ex. sparkar, slag med knytnäve)	600	0,2%			600	0,1%
Sexuell handling mot din vilja	400		200	0,1%	600	0,1%
Grövre sexuellt våld	300		300	0,1%	700	0,1%

Där inga siffror anges, beror det på att bastalet av antalet svarande är så lågt att det inte går att räkna upp till hela målpopulationen.

Resultaten fördelade per stadsdelsnämndsområde

I tabell 4 och 5 redovisas en sammanfattning av antalet våldsutsatta kvinnor och män per stadsdelsnämndsområde. Resultaten baseras på få svarande, antalet svarande kvinnor respektive män varierar mellan 60 och 165 och på flera frågor förekommer partiellt bortfall.

Tabell 4. Andelen kvinnor och män som utsatts för olika former av verbala/psykiska övergrepp per stadsdelsnämndsområde samt totalt i Stockholms stad. Redovisat i procent, viktat.

Stadsdelsnämnd	Verbala kränkningar		Inskränkningar i den personliga autonomin			Hot		Stalking och trakasserier	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Bromma	28	17	14	8	18	4	16	4	
Enskede-Årsta-Vantör	36	13	6	8	23	5	13	9	
Farsta	28	23	20	11	25	6	17	4	
Hägersten-Liljeholmen	32	16	13	11	17	5	12	8	
Hässelby-Vällingby	21	11	15	10	14	3	7	5	
Kungsholmen	30	26	14	15	18	6	13	6	
Norrmalm	23	18	10	10	16	10	88	8	
Rinkeby-Kista	24	18	26	12	20	2	6	2	
Skarpnäck	30	20	17	11	24	5	9	7	
Skärholmen	24	13	13	6	17	3	12	4	
Spånga-Tensta	24	13	15	10	14	4	11	3	
Södermalm	33	11	16	7	22	2	16	2	
Älvsjö	22	14	13	3	14	4	6	1	
Östermalm	33	12	16	6	18	3	10	7	
Totalt	29	16	15	9	19	4	12	5	

Tabell 5. Andelen kvinnor och män som utsatts för olika former av fysiskt/sexuellt våld per stadsdelsnämndsområde samt totalt i Stockholms stad. Redovisat i procent, viktat.

Stadsdelsnämnd	Fysiskt våld		Grövre fysiskt våld		Sexuell handling mot sin vilja		Sexuellt våld	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Bromma	19	12	7	4	7	0	7	0
Enskede-Årsta-Vantör	30	13	12	3	12	0	4	0
Farsta	23	18	12	9	14	2	6	0
Hägersten-Liljeholmen	21	13	11	6	13	0	8	0
Hässelby-Vällingby	17	8	7	5	11	2	5	3
Kungsholmen	20	17	8	9	8	4	4	3
Norrmalm	19	15	6	6	9	2	4	2
Rinkeby-Kista	33	14	12	6	9	4	6	2
Skarpnäck	27	20	9	7	10	1	6	0
Skärholmen	22	8	11	7	10	2	8	2
Spånga-Tensta	17	16	13	3	13	2	6	0
Södermalm	19	13	9	5	15	3	8	0
Älvsjö	16	7	6	6	7	1	4	0
Östermalm	21	9	8	3	8	1		
Totalt	22	13	9	5	11	2	6	1

Förvaltningens synpunkter och förslag

Den kunskap och den forskning som hittills har bedrivits om våld i nära relationer har i huvudsak handlat om mäns våld mot kvinnor. Föreliggande undersökning har genomförts bland både kvinnor och män och visar att påfallande många män utsätts för olika former av våld av sin partner. Internationella studier visar liknande resultat, liksom den studie som nyligen gjorts av Sahlgrenska akademien. I Sahlgrenskas studie uppger en större andel av männen som utsätts för våld, jämfört med kvinnorna, att de även utövat våld. Fler kvinnor uppger att de har misshandlat partnern i självförsvar. Både förvaltningens och Sahlgrenskas undersökningar visar att kvinnor i högre grad än män varit tvungna att uppsöka vård för sina skador.

Forskare delar in våld i nära relationer i två typer: situationsbetingat våld och fysiskt våld med kontrollerande beteende. Enligt tidigare studier utövas kontrollerande beteende oftare av män i en relation mellan en man och en kvinna.

Förvaltningens undersökning visar att såväl kvinnor som män i stor utsträckning utsätts för våld av sin partner eller f.d. partner. Alla dessa personer har dock inte behov av insatser från socialtjänsten. Stockholms stad har ett program/styrdokument för kvinnofrid – mot våld i nära relationer, som gäller för stadens förvaltningar och bolag. Det förebyggande arbetet mot våld t ex kan i hög grad ske även inom andra förvaltningar/bolag utöver inom socialtjänsten.

Stadsdelsnämndernas socialtjänst har ansvar för att våldsutsatta vuxna personer och barn som upplevt våld i nära relationer får det skydd och det stöd de behöver. Våldsutövare ska få stöd för att upphöra med att använda våld. Riktlinjer har tagits fram för socialtjänstens handläggning av våldsärenden och utbildningar kring dessa kommer att genomföras.

Förvaltningen kommer under 2014 att förstärka sin organisation för att dels arbeta med att öka kunskapen om våld i nära relationer och om målen i stadens program, dels i nära samverkan med stadsdelsförvaltningarna bland annat se över socialtjänstens insatser, inte minst för männen, samt hur man inom staden kan arbeta preventivt för att förhindra att våld överhuvudtaget uppstår.

Bilaga

- 1 Rapport: Kartläggning av våld i nära relationer i Stockholms stad